

Elmer Kouwenberg (zoon van Paul)

Kunst vanuit de rolstoel

Dertig jaar geleden werd **Elmer Kouwenberg**, zoon van voormalig chef Nacht Paul en diens eerste vrouw Thea, getroffen door een dwarslaesie. Zijn lichaam vanaf de nek verlamd, met uitzondering van de biceps in zijn linkerarm. Levenslang in de rolstoel.

Desondanks heeft hij zich opgewerkt tot digitaal kunstenaar. Hij doet mee aan de zondagse Kunstmarkt op het Spui, exposeerde begin juli op een kunstmanifestatie in de NDSM-loods te Amsterdam. Een expositie in Utrecht heeft hij in voorbereiding.

Adriaan de Boer noteerde het verbijsterende verhaal van deze rasoptimistische doorzetter.

Zie pagina 2 en verder.

Remco

Het was altijd goed toeven in de nabijheid van Remco Campert. Als hij zich in een gezelschap niet op zijn gemak voelde, kon hij je makkelijk het gevoel geven dat hij jou nodig had, al sprak hij geen woord en rookte hij aan één stuk zenuwachtig door.

Remco was heel verlegen. Maar als hij zich veilig voelde, praatte hij vrolijk over alles wat in de zogeheten actualiteit voorbij was gekomen. Hij was letterlijk een man van de wereld. Aangelegenheden als de literatuur en vooral de dichtkunst nam hij *au sérieux*, ook de politiek die voor hem maar één doel had, een rechtvaardiger samenleving.

Toen ik hem bij *de Volkskrant* leerde kennen, was hij al eeuwen wereldberoemd in Nederland. Beschroomd ervoer ik hoe deze man mij als een vriend bejegende. Toen ik met mijn wekelijkse rubriek ISBN ophield, was hij de eerste die mij vroeg of het mijn keus was geweest. Of was de rubriek mij afgenomen? Ze hadden me toch niet onrechtvaardig behandeld?

Ik leerde hem beter kennen op het onovertroffen Poetry International in Rotterdam, toen nog een internationaal dichtersfeest onder leiding van Martin Mooij. Daar werd me duidelijker hoe in de populaire schrijver vooral een dichter schuilging, die zich verwonderde over het bestaan, ook het zijne, en daar in woorden gestalte aan wilde geven. De dichtkunst was hem heilig. Ze hield hem ook jong.

Tot op hoge leeftijd behield Remco Campert de vitaliteit van de charmeur die hij ook kon zijn, waardoor hij telkens weer op veel jongere vrouwen, zoals Jessica Durlacher, indruk wist te maken.

In mijn buurt, we woonden op een steenworp afstand van elkaar, zag ik hem verouderen. Dan maakte hij, met steun van zijn stok, zijn dagelijkse uitstapje naar de sigarenboer.

Daar zag ik voor het eerst een man die aan het afdrijven was van het dagelijkse leven. Hij heeft het nog lang vol gehouden. De poëzie - en het dagelijks scrabbelen met zijn vrouw Deborah Wolf - zullen hem daarbij tot houvast zijn geweest. Wat mij in Remco Campert aantrok, was een zeldzame mengeling van betrokkenheid bij gebeurtenissen die mij als journalist bezighielden en zijn totale overgave aan de poëzie.

Willem Kuipers

wiewiewie.nl

HET ENORME wooncomplex op Zeeburg in Amsterdam, door de bewoner die ik ga bezoeken vanwege de architectuur gekenschetst als 'de rotte kies', beschikt over een imposant niet-functionerend bellenbord. Wachten tot iemand het gebouw verlaat en naar binnen glippen. Boven opent een onbekende de voordeur. 'Ik ben Ray, je komt voor Elmer.'

Elmer Kouwenberg (52) zit in zijn woonkamer met uitzicht op de Ertshaven. Erachter, over het water van het IJ, ligt het Nieuwendam waar hij zijn jeugd doorbracht met vader Paul, moeder Thea en zus Maartje. Hij is de zoon van Paul Kouwenberg, in 2008 overleden, de Volkskrant-collega, vriend en buurtgenoot met wie ik voor de nachtdienst in zijn Renault 4 meereed naar de Wibautstraat. Een vlasblond jochie dat kwam spelen met mijn zoon Roald, de latere redactieassistent. Elmer is niet meer in het stadsdeel geweest, alleen in het aangrenzende Vliegenbos om zijn katten Japie en Teigetje te begraven.

Ray is een logé, de broer van Elmers vriend Perry, over uit Bangkok voor een vakantie van een paar maanden. Ze kenden elkaar niet, maar het klikt. Ray is te spreken over 'Hotel Elmer'. 'Oase Elmer', verbetert zijn gastheer. Hij vraagt Ray om een slok water, die hem een glas met een rietje erin naar zijn mond brengt. Elmer zit in een elektrische rolstoel, vanaf zijn nek verlamd na een auto-ongeluk in Californië, in

oktober dertig jaar geleden. Hij kan alleen zijn linker biceps een beetje bewegen. Hij is monter, spraakzaam, zijn zinnen vloeien, hij licht toe wat zijn in zijn vroege jeugd van Paul gescheiden moeder van hem heeft bewaard, hij heeft het plakboek klaarliggen. Foto's. Veel tekeningen die genoeg aanleg verrieden om aan de Rietveld te mogen denken.

Van de eerste 'koppoters' in potloodlijnen - uit het stadium waarin kinderen een hoofd tekenen met alleen benen eraan - tot een kleurig en goed gelijkend groepsportret in waterverf van de Amerikaanse shockrockgroep Kiss. Op de lagere school hield hij met een gelijkgestemd vriendje een enquête voor hun krantje. Welke muziekgroep was het populairst? De klas stemde, onwetend dat de uitslag bij voorbaat vastlag. De beide hardcore fans waren

zo in de ban van Kiss' uitmonstering dat ze samen met materialen uit het atelier van moeder Thea voor zichzelf de extravagante outfits van de Kiss-leden namaakten en er voor de juiste accenten oude blikjes in verwerkten. 'Mijn moeder maakte wandkleden en bewaarde van alles, stokken, touw, eierdoosjes, melkpakken, de kast pilde uit.'

Aan de werktafel kleurde de twee jaar oudere Maartje keurig binnen de lijntjes. 'Ik ver erbuiten. Ik was jaloers en moest huilen, maar volgens Thea was ik creatiever, ik maakte tekeningen met perspectief.'

Bewaard is ook zijn

morbide stripverhaal met tekstwolkjes over een jongetje dat zijn moeder wil beetnemen. Met een strop om zijn hals schreeuwt hij 'Mama!' Gealarmeerd komt zij naar boven gestormd. Ze opent een verkeerd zolderluik, moeder en zoon storten omlaag; de smak wordt beiden noodlottig.

Bedeeld doorliep Elmer de kleuterschool, een plek waar hij zich niet erg thuis voelde. Het milieu van de lagere school was beter, 'artistiek'; hij werd punker, zonder rat. Zijn haar dwong hij met behulp van bier rechtop in stekels. Meer als meeloper doordat lyceumleerling Maartje zijn voorbeeld was. Een heel verlegen punker. 'Om alles moest ik blozen, als een leraar iets vroeg, als ik een potlood liet vallen, meteen een rooie boei.'

In het plakboek zit een getekend wietblad met het anarchistenteken op de achtergrond. 'Er werd ook hasj gerookt. Op het Ir. Lely Lyceum begon de nieuwe tijd. Daar blowde iedereen, de leraren deden mee, mijn zus ging uit met docenten.' Na de hasj, de speed en de coke kwam de heroïne. 'Die rookte ik alleen op vrijdag, 'chinezen' heet het. Verder niet, ik was niet verslaafd. Dacht ik. Geleidelijk werd het fulltime.' Desondanks slaagde hij voor zijn havo-examen. Dankzij een erfenis konden Maartje en hij een half jaar per trein door Amerika reizen. Hij was clean bij thuiskomst, begin 20, en besloot terug te gaan naar de VS.

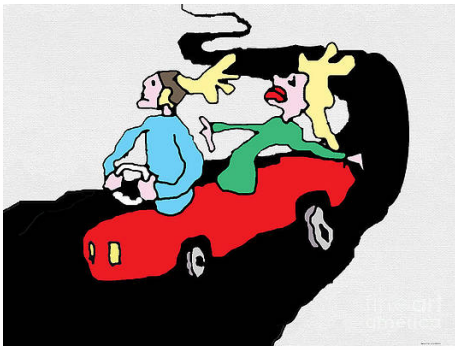
In een discotheek in Los Angeles ontmoette hij Nederlanders die in Pasadena bij een bloemenbedrijf werkten, Holland Flower Market. 'Ik kon er in dienst komen. De eigenaar vroeg of ik een vrachtwagen kon besturen. Ik had daar net mijn rijbewijs gehaald na een rondje rijden over een parkeerterrein in een automaat en zei ja. Ik heb eerst vier maanden naast de baas gezeten om het vak te leren, toen mocht ik alleen op pad om bloemen te verkopen.'

Tweemaal is hij achteruitrijdend met de Mercedes truck ergens tegenaan gebotst. Ondanks de schade mocht hij blijven. De eigenares van een auto die hij had geraakt, reikte hij op zijn route voortaan een boeket aan.

Hij kon een huisje delen. Het lot bepaalde dat op de benedenverdieping een drugsgebruiker woonde. 'Daar begon het *all over again*.' Hij wist nu ook waar de dealers zaten. Eerst ging hij weer heroïne roken, 'chasing the dragon', later kwam er de crack bij. Ook op een stukje aluminiumfolie en met een aanstekervlam eronder de damp door een pijpje inhaleren. De Amerikaanse naam is klanknabootsend, het spul knispert ('cracks') en is berucht. Van de gebruikers is 99 procent na één keer verkocht. El- ►

Paul Kouwenberg (midden) op de redactie. Links Eric Hendriks, rechts Martin Rep, voorgrond Piet van Seeters. Foto Wim Ruigrok

Hierboven een oudere tekening van Elmer Kouwenberg, getekend met de muis. Rechts: recent, nonfiguratief, digitaal werk, formaat 1 x 1 meter.

◀ mer vond het effect 'minder interessant' en ging aan het eind van de werkdag over op het spuiten van heroïne. Zijn werkgever wist van niets.

Gitarist Keith Richards vertelt in zijn biografie *Life* dat het tijdens tournees van de Stones door Amerika zoveel moeilijker was aan spuiten en schone naalden te komen dan *smack* te scoren. Met een losse injectienaald zette hij voor vertrek een decoratief veertje vast op zijn hoed. In New York kocht hij in de speelgoedbasiliek FAO Schwarz aan Rockefeller Plaza 'cadeautjes'. *Doctor's Kits*, koffertjes met een setje medische attributen op schaal voor artsenrollen in de kinderkamer. Richards' gesmokkelde naald paste op de levensechte cilinders met een werkende zuiger. Elmer ervoer hetzelfde, hij had in LA ook altijd veel meer moeite om aan spuiten te komen dan aan drugs. 'De meeste waren gebruikt. Ik spoelde ze schoon met ammoniak. Er was geen inruilprogramma voor zo ver ik weet.'

Op 15 oktober 1992 zette hij zijn laatste shot in de VS. De dag erna, een vrijdag, vertrok hij met vriend Teelko, een oude kamergenoot, voor een lang weekend naar San Francisco. Ze wisselden elkaar af in Elmers auto, een snelle Datsun 280 ZX. 'De eerste Japanse sportauto op de Amerikaanse wegen, voor naar ik meen tweeduizend dollar overgenomen van een collega. De kleur was goud, met een zwarte streep midden over de neus.' Een model waarmee de vriend te weinig vertrouwd was. Op Interstate 5 verloor hij in de buurt van Bakersfield na de onverwachte manoeuvre van een andere weggebruiker de macht over het stuur. De gestroomlijnde twoseater sloeg tweemaal over de kop en kwam total loss op zijn wielen terecht. Elmer had met zijn hoofd het dak geraakt.

- 'Ik voel mijn lichaam niet meer.'

Teelko, ongedeerd: 'Neen, joh, dat komt goed.'

Bij vol bewustzijn beleefde hij de tocht

per helikopter naar een ziekenhuis waarvan hij de naam niet meer weet. Hij had zijn nek gebroken en moest direct aan de beademing. 'Cold turkey was het ook, ik had mijn verslaving verzwegen. De artsen zeiden: je bent zwaargewond, we moeten je familie waarschuwen. Van Paul had ik godzijdank een visitekaartje met telefoonnummer in mijn portemonnee. Maartje, Thea, Pauls vriendin Petra en hij stonden na de eerste operatie allemaal naast mijn bed. Veel kan ik er niet over vertellen omdat ik te ver weg was.'

De tweede maand lag hij in het Huntington Hospital in Pasadena. Op een gegeven moment kon hij zijn tenen bewegen. Een dokter deed de toezegging dat alles goed zou komen. Caroline, sinds drie maanden zijn vriendin ('ontmoet, niet zo gek natuurlijk, in een bloemenwinkel') zat iedere dag aan zijn bed.

Met dat positieve vooruitzicht begonnen zij plannen te maken voor een reis samen door Europa. Na de repatriëring kwam in Nederland de ontgoocheling. 'Ik kreeg te horen dat door mijn dwarslaesie de kans op verbetering nihil was. Ik wilde meteen terug naar Amerika, daar waren de artsen veel beter.'

Caroline kwam mee en heeft een halfjaar bij Paul en Petra de With (zij werkte op het redactiesecretariaat) in huis gewoond. 'Caroline kwam me dagelijks opzoeken in Revalidatiecentrum Amsterdam maar ze vond het hier vreselijk. Veel te koud voor haar. Ze was niet happy en is teruggegaan naar Amerika.' Toen Paul en Petra verhuisden naar de voormalige burgemeesterswoning in Broek op Waterland kon Elmer zijn intrek nemen in de voor hem aangepaste aanbouw.

'De pc was in die tijd in opkomst. Mijn vader was een van de eersten met internet en hij had veel interesse in programmeren in C, zo heet de basis van alle computertalen. We zaten samen in mijn kamertje en ik werd ook gegrepen. Toen de taal HTML erbij kwam was ik niet meer achter het scherm weg te slaan. 'Petra zei dat het leek alsof ze een spook in huis hadden.' Het spook ontwikkelde een echte zoekmachine, die hij World Index noemde. 'Je kon ermee inzoomen op elke stad in de wereld, op tabbladen klikken en het zoeken steeds meer verfijnen om bijvoorbeeld uit te komen bij bakkerijen. Het werkte prima. Een vriend zei dat ik patent moest aanvragen.'

'Ik raakte in de war, ik kreeg groothedswanen, ik dacht: ik ga erg rijk worden, ik leefde met de dwanggedachte dat ik Paul de ziekenhuiskosten uit Amerika moest terugbetalen. Terwijl hij alles uit liefde deed. Hij wilde een gelukkige zoon zien.'

Tot haar dood bleef Petra -ze overleed vijf jaar na Paul - Elmer steunen en bezoeken. Hij had in Amsterdam een woning gekregen bij het Westerpark - in de buurt van

de vriend met hij verslaafd was geraakt. In no time rookte hij weer, heroïne en coke. De dealer kwam aan huis om hem te assisteren en anders schoten de overburen wel te hulp. Acht jaar geleden verhuisde hij naar de flat in Zeeburg.

Sinds vijf jaar zit hij bij NA, *Narcotics Anonymous*, opgezet en werkend volgens de uitgangspunten en methodieken van de AA voor alcoholverslaafden. 'Je begint met het schrijven van je profiel. Dat was zeer confronterend.'

Hij zegt te hebben geleerd dat het om het hart gaat. 'Als je gebruikt, isoleer je jezelf. Leven gaat over liefde, over verbinding met mensen. Op de bijeenkomsten zie je junks binnenkomen bij wie langzaam weer een lach op hun gezicht verschijnt.' Hij blijft de meetings bijwonen in het besef dat hij ze nodig heeft om clean te blijven. 'Je weet dat je dat niet meer wilt, in één avond eerst achthonderd euro erdoor jagen en daarna janken van de depressie en de intense zelfhaat.' Zijn laatste terugval was meer dan een jaar geleden, toen hij gebruikte om verlost te zijn van kwellende zenuwpijnen. 'Dat gaat niet meer gebeuren.'

Elmer heeft altijd gekozen voor zelfstandig wonen. Dankzij een persoonsgebonden budget kan hij zijn eigen zorg regelen en de uren indelen. In de ochtend douchen, aankleden, ontbijten. Tussen de middag komt tweemaal in de week iemand schoonmaken. 's Avonds wordt voor hem gekookt, hij eet met de verzorger, samen kijken ze tv voor hij naar bed wordt gebracht. Op de galerij wonen vier studenten, 'lieve jongens' die willen bijspringen en langskomen om koffie te drinken.

Om zijn conditie te verbeteren heeft hij sinds een jaar de beschikking over een speciaal voor rolstoelgebruikers ontwikkelde 'sta-tafel'. Een voorziening waarmee hij zich na dertig jaar zitten enkele keren per week aan riemen omhoog kan hijsen om een tijdlang met mechanische steun recht op op een laag plateau te gaan staan. Het verbetert de bloedcirculatie en ademha- ▶

◀ling, het is goed voor zijn botten en organen en hij kan 'mensen weer recht in de ogen kijken'.

Met een pinnetje aan zijn wijsvinger bedient Elmer zijn iPhone en hij kan tekstverwerken en mailen. Aan een beugel aan zijn bureau hangt een bril die met een draadje is verbonden met zijn computer. Hij neemt het montuur tussen zijn tanden en wipt hem behendig op zijn neus. Aan een poot zit een buisje waarmee hij met hoofdbewegingen razendsnel laserstraaltjes afvuurt op een verticaal toetsenbord naast zijn beeldscherm en zo zinnen vormt.

Moderne technologie stelt hem tot meer in staat dan hij ooit durfde dromen. Met een rollerball mouse kan hij dankzij de

computer 'lekker kunst maken' en mag hij zich *digital artist* noemen. Zijn felkleurige oeuvre noemt hij een mix, 'popart, cartoonesk, psychedelisch, die kant een beetje. Het is wie ik ben.' Zijn neef Rijk verzorgt de praktische uitvoering. 'Hij fungeert als het ware als mijn handen.'

Kopers kunnen zelf de afmetingen bepalen en het materiaal kiezen voor een kunstwerk. Opties voor de reproducties omvatten onder meer: op canvas (ook voor buiten), aluminium, metaal, acrylglas of een of meer banen behang. Alles in de maten S tot en met XL. Elmer verkoop niet alleen online, hij neemt ook deel aan de kunstmarkt op het Spui. 'Niet elke zondag. Ik doe het om en om, het is fysiek lastig.' Begin juli was hij een van de exposanten tij-

dens een driedaagse manifestatie met dj's, live muziek en toneel op de 7500 vierkante meter van de NDSM Loods in Amsterdam Noord. Op 12 juli is in Utrecht de opening van een bescheiden eigen expositie in Gallery Colorado. Dubbellaagse ironie: een galerie annex cannabiswinkel in de Vlampijpstraat.

Er wordt gebeld, Ray zit op zijn logeerkamer, ik doe open. Iemand van de onderhoudsdienst komt in de flat de rookmelder vervangen en stelt vast dat het ding ver over de datum is en de batterij uitgeput. 'Ik hoop dat-ie nooit afaakt', zegt Elmer als de nieuwe hangt. 'Eén brandje en ik ben dood.'

Adriaan de Boer

Waarom ben ik niet uitgenodigd?

Sommige oudgedienden waren niet uitgenodigd voor het feest van Honderd Jaar Volkskrant. Daar is een verklaring voor.

Kloten

Met enige verbazing en teleurstelling zag ik dat *de Volkskrant* een feest heeft gehouden bij het 100-jarig bestaan. Ik heb hier nooit iets van vernomen, zeker geen uitnodiging of aankondiging ontvangen. Ik heb er van 1976 tot 1988 mijn kloten afgedraaid en nu hoor ik er niet meer thuis.

Ik hoor **Harry Lockefeer** nog zeggen toen ik begin jaren negentig terugwilde en vooral de vips van de sportredactie mij ook terugwilden: 'Voor deserteurs is er geen plaats meer.' Lockefeer meende (hij zei het hardop) dat ik naar *NRC* was gegaan omdat ik er meer verdiende – en dus terug moest naar mijn oude salarisniveau bij *de Volkskrant*.

Een lachwekkende motivatie, want ik was om hele andere redenen vertrokken. En ik was zeker bereid een financiële stap terug te doen om terug te keren bij mijn

oude makkers.

Ronald ten Brink en Ben de Graaf waren er getuigen van – en waren vóór mijn terugkeer.

Guus van Holland, oud-sportredacteur

Commentaar van Maurits Chabot van de organiserende feestcommissie:

Het hoofdredactiesecretariaat heeft alles in het werk gesteld om de voormalig werknemers te contacteren, maar dat bleek geen sinecure, heb ik van hen begrepen.

Immers: door de veranderde privacywetgeving, de AVW, kon personeelszaken geen oude adressen opvragen of achterhalen.

Ik citeer uit de mail van degene die zich hier wekenlang voor heeft ingezet:

'Personeelszaken kan ivm AVW geen gegevens verstrekken van personeel uit dienst.'

Daarom had ik alle chefs gevraagd oud personeel toe te voegen aan een lijst, maar compleet ben je nooit.

Het zou dus kunnen dat er helaas meer

oudgedienden zijn die geen uitnodiging ontvingen. Dat is erg spijtig, maar allerm minst persoonlijk bedoeld.

Rolf Bos genomineerd voor Libris Prijs

Het boek *Een Duitse zomer* van collega **Rolf Bos** over de bloedige Palestijnse aanslag in München (1972) is uit driehonderd historische boeken geselecteerd voor de longlist Libris Geschiedenis Prijs 2022 met tien genomineerde schrijvers.

De Libris Geschiedenis Prijs bekroont historische boeken die een algemeen publiek aanspreken. Oorspronkelijkheid, leesbaarheid en historische degelijkheid zijn de belangrijkste criteria. De prijs is onderdeel van de Maand van de Geschiedenis en wordt traditiegetrouw eind oktober uitgereikt.

Schoon

JOURNALISTEN, op bezoek bij levensmiddelenindustrie, krijgen een plastic mutsje over het haar. Zijn het ongeschoren mannen, dan krijgen ze een baardzak aan elastiekjes. Biedt de onderneming geen gedesinfecteerde laarzen aan, moeten ze een plastic zak om hun schoenen doen. Sommige bedrijven pakken het doortastend aan. Wil je er binnen, moet je je uitkleden, kleren achterlaten, douchen, kleren van de zaak aan doen en pas dan mag je de werkvloer op. Wie er werkt, zelfde ritueel.

In een slaatjesfabriek in Twente was er iets op bedacht. Een

rondom dichte glazen loopbrug boven de productie.

Ook in de chocola is hygiëne heilig. Verbazing wekten berichten, voorjaar 2022, over gevaarlijk besmette kinderchocola van Ferrero Rocher. En even later over salmonella in chocola van Callebaut in Wieze, België. Hoe kan dat nou, dacht de verslaggever die er in een verleden op plastic sloffen had rondgelopen. En gevraagd of de fotograaf een foto mocht maken van duizend kilo chocola in de vorm van een menshoge vierkante pilaar. Zo wordt Belgische chocola naar Amerika verscheept.

De pilaar werd door een vorkheftruck uit de koeling gereden en uitgepakt. Foto gemaakt. Pak maar weer in, zei de verslaggever.

Minzaam lachje van de chef. Nee meneer, we moeten deze chocola weer omsmelten. Kan nu besmet zijn.

Wouter Klootwijk

Wim Bossema kan vrijuit gaan dromen

In de Nieuwsbrief van de hoofdredactie lazen we dat Wim Bossema na 32 jaar afscheid heeft genomen van de redactie.

Volgens chef **Marjan van den Berg** van *Opinie* deed Wim het relaas van een droom. 'Iets met het geklepper van de brievenbus, 's morgens vroeg', zo verklaarde hij, dan weer in slaap vallen en dan komen de dromen. Deze keer over een ruimteschip, nee, een capsule, waarin ook enkele collega's, en hoe ze samen het heelal tegemoet gingen. Zwarte gaten, welnee, ze waren nergens te bekennen.

'Toen hij wakker werd, voelde hij zich opgetogen. Hij was het avontuur tegemoet gegaan. Die opgetogenheid moeten we na 32 jaar gaan missen.

'Wim, *every inch a gentleman*, is voor *Opinie* de verpersoonlijking van zachte kracht. Zwartwitdenkers, schreeuwers, roepoetters, Wim fileert ze beslist maar beheerst met een frons of een oogopslag om vervolgens een lans te breken voor de opiniemakers die niet zo hard op de trommel slaan, die geen populaire onderwerpen

aandragen, nieuwkomers, vrienden, auteurs die durven te twijfelen, of vraagtekens durven plaatsen. En zo hoffelijk als 'ie is, houdt hij te midden van die niet altijd rustige discussies tussen *Opinie*-redacteurs zijn poot stijf, of geeft er een elegante draai aan waardoor het gekraakel verstomt en de ingezonden bijdrage dus mooi als nog op de pagina's belandt.

'Jaren werkte hij als buitenlandredacteur, hij maakte vele reizen naar Afrika, deed eindredactie, timmerde aan Het Betoog, coördineerde bij Kunst, zette het Afrika-blog op.

'We gaan je missen Wim, net als je muziektips die je graag even op de Slack zet-

Wim Bossema krijgt bloemen van Pieter Klok op zijn laatste dag ter redactie.
Foto Nora de Lange

te, je liefde voor Afrikaanse schrijvers, je vermogen om altijd de blik naar buiten te wenden, weg van vlot geschreven maar navelstaarderige non-discussies, en vooral gaan we je zachte kracht missen. Elke redactie heeft iemand nodig die zijn dromen hardop durft uit te spreken', aldus Marjan van den Berg in de Nieuwsbrief.

Wij van de Nieuwezijds

In zijn verslag over de presentatie van het boek *De Nieuwezijds* van Paul Arnoldussen en Rudie Kegie (*de Volkskrant* 383) noemde **Jan van Capel** tien Volkskrant-redacteurs die nog op of bij de Nieuwezijds Voorburgwal hadden gewerkt. Hij kon ze niet allemaal weten, want ze hadden niet allemaal het boek 'gehaald'.

Oud chef-Sport **Ben de Graaf** (85) reageerde meteen bij de redactie van *de Volkskrant*: 'Misschien dachten ze wel dat ik al dood was, maar ik behoor dus nog tot de levenden en ik heb van 1959 tot 1964 op de Nieuwezijds Voorburgwal gewerkt, tot 1963 bij *De Tijd*, daarna bij *de Volkskrant*. Ook Thea, mijn vrouw, werkte bij *De Tijd*, op de financiële redactie. Wij trouwden in 1963, zodat we nu 59 jaar bij elkaar zijn. Na ons huwelijk moest zij bij de krant weg, want hoofdredacteur mr W.A.M. van der Kallen wilde geen koppels in zijn stal.'

Ook **Cees Gloudemans** (81) herinnert zich de Nieuwezijds. Ik kwam

op 1 oktober 1964 veel te vroeg (09.00 uur) binnen via de marmeren trap en werd opgevangen door een enigszins gebochelde man die naar later bleek de baas van Documentatie was, Henny van Vught. Wat me het meest bijstaat, zijn de hokkerige ruimtes waarin de redactie was gehuisvest. Ik ben een enkele keer 's nachts mee geweest naar café De Koningshut. Afgeladen vol. Maar ik vond er niets aan, want ik dronk toen nog niet.'

Jacques de Jong (83) heeft ook nog op de Nieuwezijds gewerkt, bij *De Tijd* in Kasteel van Aemstel op de sportredactie, in 1956, 17 jaar oud, net van school. Chef Ruud van den Hende kreeg het niet voor elkaar hem iets van het vak bij te brengen. Zodat H. baron van Lamsweerde, hoofdredacteur naast W.A.M. van der Kallen, hem na enkele weken moest meedelen 'dat er nog geen stukje van u foutloos in de krant is gekomen'. Troostend: 'Laat het niet aan u vreten.' Bemoedigend: 'U kunt beter beginnen bij een regionale krant.' Zo geschiedde. JqJ

Pen & pensioen

Om af te kicken van verplicht werken, ging Louis Houët (voorheen chef Kunst) kleine verhaaltjes schrijven. Zijn onderwerpen waren niet zozeer de krant of het vak, eerder datgene wat een pensionado tegenkomt, als hij echt met pensioen is.

Er zaten eens drie taalkundigen op een bankje in het grote stadspark. Zij aten daar hun twaalfuurtjes, en bekeken, stilzwijgend, want etend, wetenschappelijk naar hun activa: de medelanders. En ze luisterden natuurlijk en turfden het aantal hunnen. Wij beleven heden ten dage de tweede en definitieve aanval van de hunnen, mompelde de oudste. De jongste zei niets, maar in zijn ogen zag je een lichte pupilverandering die een fijnzinnig waarnermer 'daar gaan we weer' zou doen slaken. Toen ze hun pakketje verorberd hadden, liepen ze in een rustig tempo terug naar hun instituut. Binnen de muren hoorden zij geen hunnen meer.

Louis Houët

